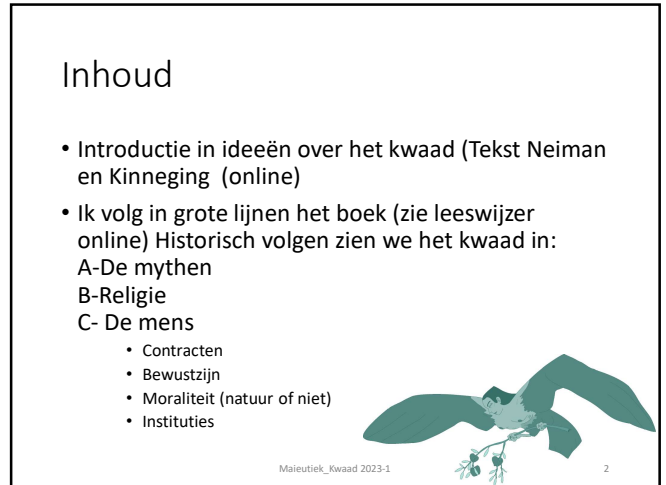

1

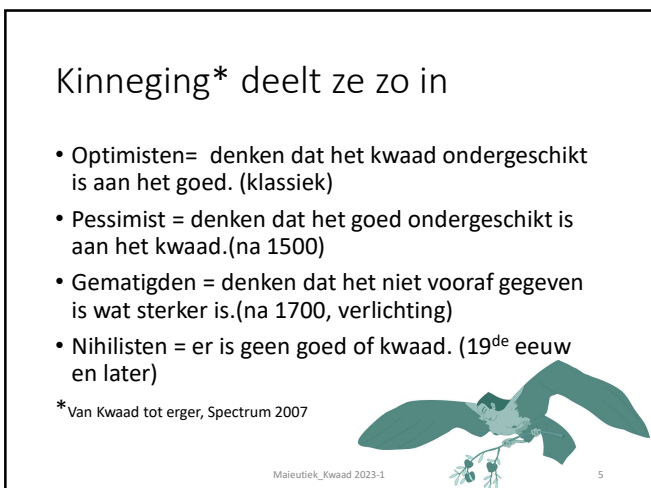
2

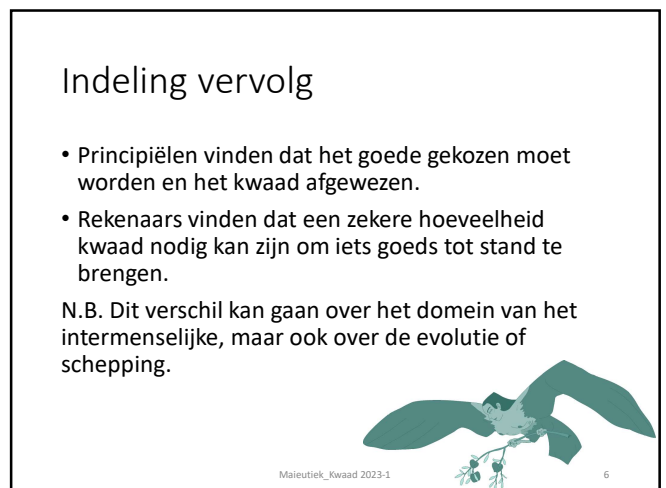
3

4

5

6

Wat is het kwaad?

Safranski; "Het kwaad hoort bij het drama van menselijke vrijheid" (blz. 9)

- Anderen zeggen dat de natuur het kwaad al in zich heeft. (Hobbes)
- Dat de cultuur het kwaad is (Rousseau)
- Of de rationaliteit en de wetenschap (Kierkegaard)
- Of dat zelfs de ontologie al niet neutraal is (Levinas).

Maieutiek_Kwaad 2023-1

7

7

Wat is de bron van het kwaad?

- God, mens, natuur, cultuur, ze worden allen ervan beschuldigd de bron van het kwaad te zijn.
- Theodicee = theorieën over de relatie tussen een almachtige God en het bestaan van het kwaad.
- Verlichtingsdenkers geven over het algemeen de schuld aan een gebrek aan denken en te weinig cultuur.
- Romantiek geeft vooral de schuld aan een gebrek aan voelen en teveel cultuur.

Maieutiek_Kwaad 2023-1

8

8

Is het kwaad (her) kenbaar?

• Nee;

- Het kwaad bestaat niet
- Kwaad is slechts afwezigheid van het goede
- Kwaad gaat de rede te buiten, het is onbegrijpelijk.

• Ja;

- Geweten.
- Bijbel.
- Gevoel/neigingen.
- Opvoeding en instituties.
- Kennis.

Maieutiek_Kwaad 2023-1

9

9

Mythen en goden en het kwaad

- De eerste verklaringsmodellen van wat mensen ervaren m.b.t. het kwaad;
- Er is eerst chaos, of onbepaaldheid
- Dan ontstaat de orde (vaak door een krachtige god)
- Dan komt er een opstand.
- Dan herstel, maar met behoud van het litteken van de opstand.

Maieutiek_Kwaad 2023-1

10

10

Bewustzijn en het kwaad

- Relatie tussen bewustzijn, vrije wil, moraliteit en het kwaad vormt een terugkerende vraag.
- Is kwaad al in de natuur, dan is het bewustzijn alleen een middel tot verweer tegen het kwaad. (klassieke wereld)
- Kun je pas spreken van kwaad als er bewustzijn is, dan is bewustzijn vaak ook de bron van het kwaad. Je kunt pas kwaad doen als je weet hebt van wat goed is en kunt kiezen om dat niet te doen.

Maieutiek_Kwaad 2023-1

11

11

Hoe maken we het verschil tussen goed en kwaad?

Er blijft vaak -onder al het denken over het kwaad- een grote vraag onaangeroerd liggen. Die vraag is m.n. na de afschaffing van de religie en de metafysica een probleem. Dat betreft de gedachte waar onze hang naar het goede vandaan komt. Dus op grond waarvan zeggen mensen dat het één het kwaad is en het andere goed? De rekenaars zullen daarop zeggen dat het gaat om pijn en genotsrekeningen. Maar wat te doen met genot dat we halen uit pijn lijden eventueel voor een groter goed?

Maieutiek_Kwaad 2023-1

12

12